

УДК 636.4.083.37

В.П. КОШЕВОЙ, докт. біол. наук, професор
М.М. ІВАНЧЕНКО, канд. вет. наук, доцент
Харківська державна зооветеринарна академія

РОЗРОБЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СПОСОБУ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ НОВОНАРОДЖЕНИХ ПОРОСЯТ

Наведено результати використання тепловізора ТІ-120 з метою дистанційного визначення температури, розмірів, маси поросят на різних етапах постнатального розвитку. Подано методичку дослідження та приклад формул і комп'ютерної програми перерахунку розмірів у масу, що дає можливість діагностувати гіпотермію, гіпоксію, гіпотрофію й деякі інші патології поросят та молочність свиноматок.

Проблема отримання поросят з високим потенціалом розвитку є актуальною й особливо гострою для дрібних і середніх фермерських господарств, де нерідко спостерігають дефіцитну й неповноцінну годівлю, високу концентрацію похідних ПОЛ (пероксидного окиснення ліпідів), зниження антиоксидантної активності, абіотичні умови існування тварин.

В основі патології – недоліки антенатального розвитку, що призводять до виникнення гіпотрофії та гіпоксії плодів, а відтак – новонароджених поросят. Часто у таких тварин розвивається гіпотермія.

Визначенню клінічного стану новонароджених поросят присвячено багато праць [1, 3, 4]. Існує комп'ютерна програма оцінки їх клінічного стану й потенціалу розвитку [5]. Проте практика потребує простих у використанні розробок.

Мета роботи – розробити й упростити спосіб дистанційно-проекційного визначення клінічного стану, маси новонароджених поросят, молочності свиноматок та загальної й локальної температури гнізда.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ

Дослідження проводили на кафедрі акушерства, гінекології та біотехнології розмноження тварин ХДЗВА, в ННЦ рослинництва та тваринництва ХДЗВА, ПАТ «Агрокомбінат «Слобожанський» Чутувського району, ДП

«ДГ «Гонтарівка» Вовчанського району і на «Дослідній станції» Красноградського району Харківської області.

Матеріал дослідження – свині, поросята з однодобового до місячного віку, тепловізор ТІ-120, комп'ютер, ваги, термометр.

Диспансеризацію свиноматок, визначення перебігу вагітності й родів, клінічне обстеження проводили за загальноприйнятими методиками.

На основі диспансеризації було сформовано дві групи по п'ять тварин у кожній.

До першої групи (n=5) увійшли свиноматки без порушень фізіологічного перебігу вагітності й родів. Поросята, що народилися від них, не мали клінічних ознак гіпотрофії й гіпотермії. Раціон був збалансований.

Раціон для свиней другої групи (n=5) був дефіцитним за білками й каротином. У цих тварин діагностували фетоплацентарну недостатність, дистоцію родів, затримання посліду. Поросята мали ознаки недорозвинутості.

Тепловізор використовували згідно з прийнятими настановами [2, 6].

Для впровадження задіяли всіх вагітних свиноматок господарств: ПАТ «Агрокомбінат «Слобожанський» – 123 гол.; ДП «ДГ «Гонтарівка» – 65 гол.; «Дослідна станція» – 32 гол. Таким чином, загальна кількість тварин, щодо яких застосовували розроблені й апробовані раніше способи, становила 220 гол.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Спосіб термоскопії і термографії поросят. Вимірювання проводили з відстані 3 м, діапазон температур – +20...+50 °С. Кольорова гама – синьо-червона, середньої контрастності.

Спосіб дає змогу визначити загальну температуру тіла, діагностувати гіпотермію, повноцінність становлення терморегуляції в поросят. При зчитуванні термограми судили про кількісне співвідношення «теплих» і «холодних» кольорів палітри, що дає можливість об'єктивно оцінювати рівень кровозабезпечення окремих ділянок тіла новонародженого.

Термограми можна фіксувати й використовувати для більш детального вивчення (рис. 1–6).

У випадку з поросятами-нормотрофіками (рис. 3, 4) температурна крива була незначною, червоний «гарячий» колір на термограмі досить рівномірно й інтенсивно розподілений по всьому тілу. Рівномірність кольору свідчить про повноцінність становлення терморегуляції в нормально розвинених поросят.

При дослідженні поросят-гіпотрофіків (рис. 5, 6) спостерігали зовсім іншу картину.

Голова значно тепліша, ніж решта частин тіла, а тому більш інтенсивно забарвлена, тоді як задня частина тіла явно менше забезпечена кров'ю. Вона прохолодніша й тому забарвлена в жовтий колір з переходом у зелений. Температурна крива більш виражена в зелено-жовтому спектрі, діапазон кольорових коливань суттєвіший. Становлення терморегуляції на низькому рівні, а отже, такі поросята потребують додаткового обігріву інфрачервоними лампами, оскільки вони витрачають зайві калорії на влас-

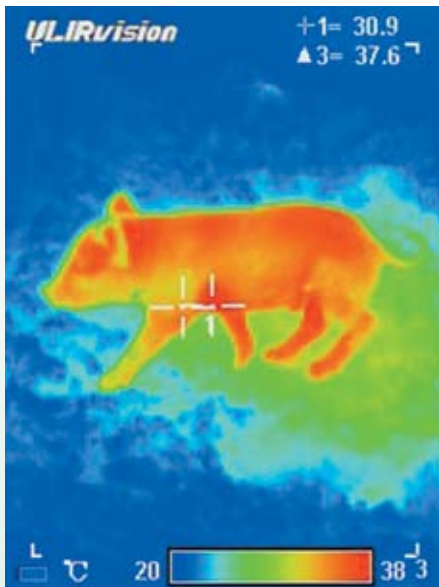

Рис. 1. Термограма поросяти-нормотрофіка

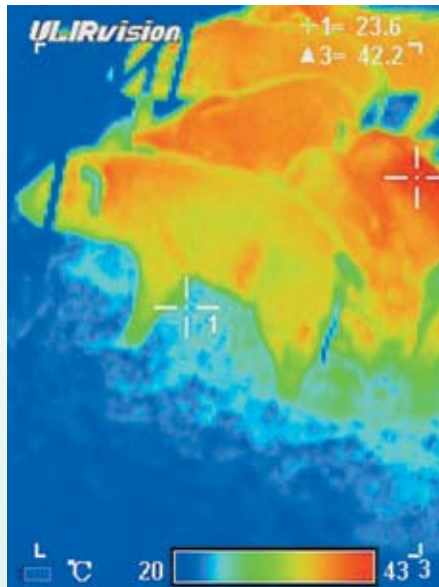

Рис. 2. Термограма поросяти-гіпотрофіка з ознаками гіпотермії

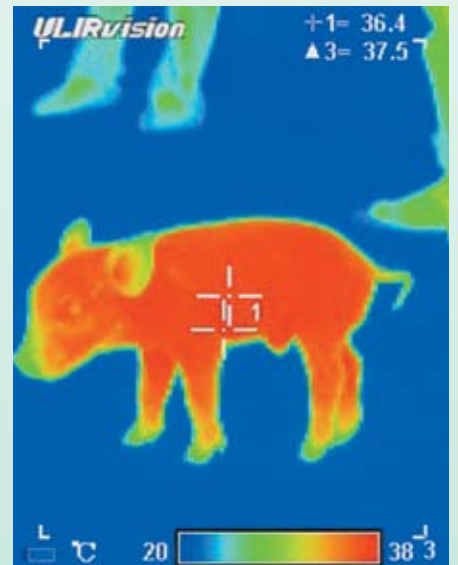

Рис. 3. Поросля-нормотрофік. Загальний вигляд (а) і термограма (б)

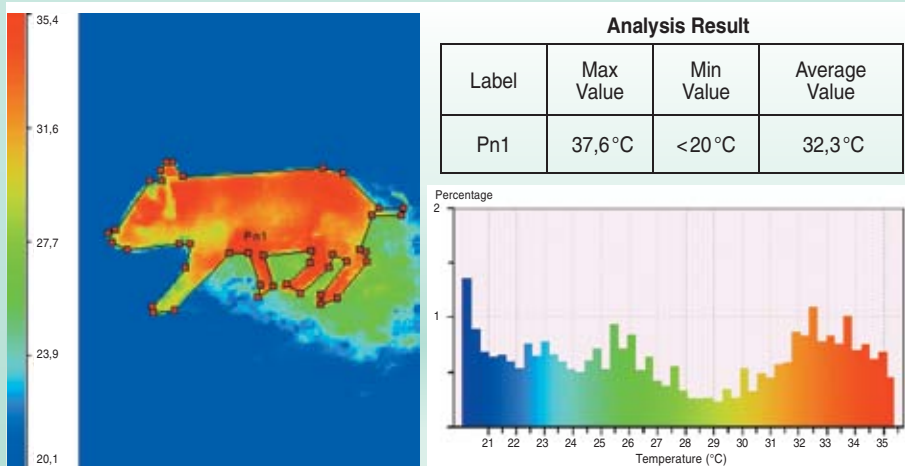

Рис. 4. Аналіз термограми поросяти-нормотрофіка

ний неефективний обігрів і значно зменшують добовий приріст. Нерівномірне кровозабезпечення тіла (голова, задня частина) пояснюється конституційними особливостями поросят-гіпотрофіків.

Спосіб визначення маси поросят. Застосування цього способу дає змогу досить легко й точно поставити діагноз «гіпотрофія». Для дистанційного визначення маси ми використовували збережені зображення тепловізора, перенесені в персональний комп'ютер. У комп'ютері зображення аналізували й вимірювали в графічному редакторі.

Спеціально створена нами програма здійснює перерахунок розмірів зображення поросяти з пікселів у сантиметри, вираховує показники обхвату грудей за лопатками та косої довжини

тулуба та згідно із загальноприйнятою зоотехнічною методикою визначає масу тіла. Усі підрахунки виконуються автоматично, потрібно лише ввести розміри зображення в пікселях і відстань до об'єкта в метрах (рис. 7).

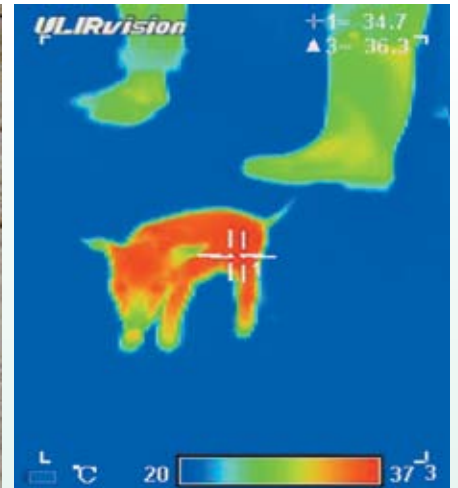
В основу розрахунків було покладено формулу Костеффа, адаптовану для тварин (змінено константні величини)

$$S = \frac{4P + 7}{P + 90}$$

В остаточному варіанті формула має такий вигляд:

$$M = (L \times O \times 0,007) \times 95/100,$$

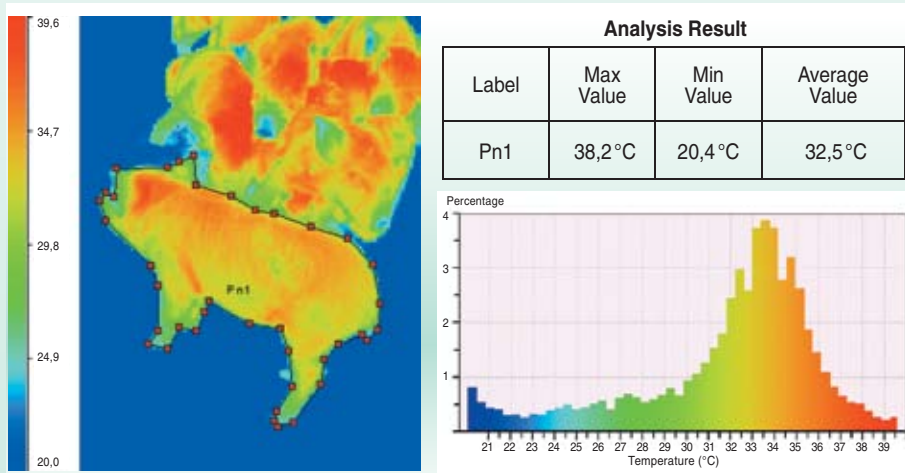
де M – маса, кг; L – косої довжина ту-

а

б

Рис. 5. Поросля-гіпотрофік. Загальний вигляд (а) і термограма (б)

Рис. 6. Аналіз термограми поросляти-гіпотрофіка

луба, см; *O* – обхват грудей за лопатками, см.

Похибка при використанні цього методу не перевищує 3–5 % (табл. 1, 2). Її визначали контрольним вимірюванням маси порослят на вагах.

Спосіб визначення молочності свиноматки. Періодичні вимірювання маси тіла за вищеприписаною методикою з визначенням середньодобового приросту всіх порослят у приплоді дозволяють легко й чітко, без зайвих зусиль і стресового пресингу встановити молочність свиноматки (рис. 8).

Спосіб визначення загальної та локальної температури гнізда.

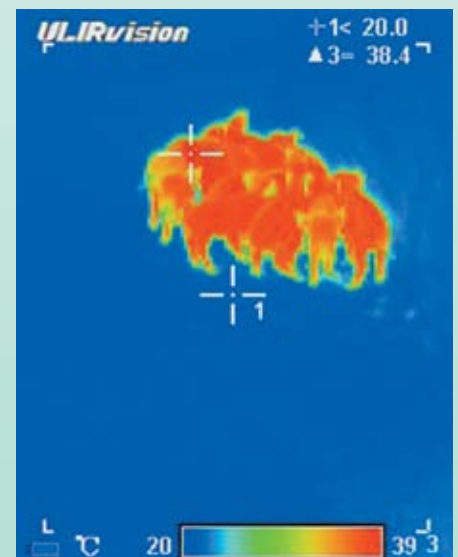
Використання тепловізора дає змогу отримати зображення всього гнізда з точною фіксацією температурних по-

Excel Spreadsheet						
Розміри						
Відстань до об'єкта, м		Розміри на термограмі, пікселів	Фактичні розміри, см	Обхват грудей, см	Коса довжина тулуба, см	Маса, кг
3	Довжина тулуба	65	32,5	39	25	6,6
3	Ширина тулуба за лопатками	15	7,5			
3	Висота тулуба за лопатками	28	14,0			

Рис. 7. Приклад комп'ютерної програми дистанційного визначення маси порослят (поросля-нормотрофік, вік – 3 доби)

Excel Spreadsheet						
Розміри						
Відстань до об'єкта, м		Розміри на термограмі, пікселів	Фактичні розміри, см	Обхват грудей, см	Коса довжина тулуба, см	Маса, кг
3	Довжина тулуба	22	11,0	17	10	1,1
3	Ширина тулуба за лопатками	6	3,0			
3	Висота тулуба за лопатками	12	6,0			

Рис. 8. Приклад комп'ютерної програми дистанційного визначення маси порослят (поросля-нормотрофік, вік – 10 діб)

Рис. 9. Термограма гнізда

Таблиця 1 – Підсумкові результати апробації способу дистанційного визначення

Групи свиноматок	Перебіг вагітності	Перебіг родів	t гнізда, °С	Перебіг післяродового періоду	Отримано поросят		Термографія, термоскопія	Молочність свиноматки, л/добу	
					кількість	комп'ютерна програма			
Перша дослідна (n=5)	Патології не встановлено	Патології не встановлено	38,4	Без ускладнень	11	950±5,05**	980±4,18**	Рівномірна температурна крива в зоні помаранчевого й червоного кольорів (рис. 3)	5,5
Друга дослідна (n=5)	Фетоплацентарна недостатність	Затримання посліду, дисточія родів	34,2	Субінволюція матки, подовження лохіального періоду, ендометрит	6 (4*)	800±11,7**	840±5,77**	«Рвана» температурна крива, піки в ділянках зеленого та жовтого кольорів (рис. 4)	3,2

* Мертвонароджені (неповний аборт з муміфікацією); ** P<0,95.

Таблиця 2 – Підсумкові результати впровадження способу дистанційного визначення

Господарство	Кількість отриманих поросят	Температура поросят			Маса поросят			Молочність свиноматки, кг/добу
		нормотермія	гіпотермія	% гіпотерміків від загальної кількості	нормотрофіки	гіпотрофіки	% гіпотрофіків від загальної кількості	
ПАТ «Агрокомбінат «Слобожанський», Чугувський р-н	984	758	226	22,96	735	249	25,30	6,4±0,14*
ДП «ДГ «Гонтарівка», Вовчанський р-н	520	427	93	17,88	412	108	20,77	8,53±0,09*
«Дослідна станція», Красноградський р-н	288	265	23	7,99	258	30	10,42	8,92±0,08*

* P<0,999.

казників навколишнього середовища та групи поросят (рис. 9). Перехрестя з позначкою «1» фіксує загальну температуру навколишнього середовища в гнізді (перший рядок в правому верхньому куті зображення термограми), а перехрестя без позначки – локальну температуру тіла поросят у гнізді (другий рядок у правому верхньому куті зображення термограми).

ВИСНОВКИ

1. Розроблений нами спосіб використання тепловізора дає можливість дистанційно визначити загальну й локальну температуру гнізда, розміри та масу поросят з використанням комп'ютерної програми, а також молочність свиноматок.

2. Аналіз термограм дозволяє встановити гіпотермію і гіпотрофію поросят на ранніх етапах постнатального періоду, а також діагностувати антенатальну гіпотрофію та деякі захворювання, що супроводжуються локальною гіпертермією.

3. Упровадження цього способу дає змогу значно скоротити людські й економічні ресурси при діагностиці патологій постнатального періоду, коригувати умови утримання новонароджених і прогнозувати подальший розвиток поросят.

СПИСОК

ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. **Ветеринарна** перинатологія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / [В.П. Кошевой, М.М. Іванченко та ін.]; за заг. ред. В.П. Кошевого. – Х.: Вид-во Шейніної О.В., 2008. – 465 с.
2. **Заяц Г.А.** Медицинское тепловидение – современный метод функциональной диагностики / Г.А. Заяц, В.Т. Коваль // Здоровье. Медицинская экология. Наука. – 2010. – Т. 43. – № 3. – С. 27–33.
3. **Іванченко М.М.** Антенатальна патологія у свиней: проблеми та шляхи вирішення / М.М. Іванченко // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини: зб. наук. праць ХДЗВА. – Х.: РВВ ХДЗВА, 2009. – Вип. 19 (44). – Ч. 2. – Т. 2 (Ветеринарні науки). – С. 266–272.
4. **Іванченко М.М.** Розповсюдження, причини виникнення та розробка способу профілактики антенатальної патології у свиней в фермерських господарствах України / М.М. Іванченко // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини: зб. наук. праць ХДЗВА. – Х.: РВВ ХДЗВА, 2008. – Вип. 16 (41). – Ч. 2. – Т. 1 (Ветеринарні науки). – С. 161–165.
5. **Комп'ютерні** програми в акушерстві, гінекології, андрології та біотехнології розмноження тварин: методичні рекомендації / В.П. Кошевой та ін. – Харків: РВВ ХДЗВА, 2008. – 76 с.

6. **Мельников Г.С.** Современные медицинские тепловизоры / Г.С. Мельников, В.М. Самков, Ю.И. Солдатов [и др.] // Матер. IX междунар. конференции «Прикладная оптика–2010». – СПб., 2010. – С. 11–17.

Одержано 12.11.2012

Разработка и внедрение способа дистанционного определения состояния новорожденных поросят. В.П. Кошевой, М.М. Иванченко

Приведены результаты использования тепловизора TI-120 для дистанционного определения температуры, размеров, массы поросят на разных этапах постнатального развития. Представлены методика исследования, примеры формул и компьютерной программы пересчета размеров в массу, которая позволяет диагностировать гипотермию, гипоксию, гипотрофию и некоторые другие патологии поросят и молочность свиноматок.

Development and implementation of the method of remote determination of newborn piglets. V.P. Koshevoy, M.M. Ivanchenko

The article presented the results of the use of TI-120 thermal imager to remotely determine the temperature, size and weight of piglets at different stages of postnatal life. A method for the study and an example of a computer program to convert the size of the weight, which makes it possible to diagnose hypothermia, hypoxia, hypotrophy and other diseases of pigs and milking sows. ○